

ADASO
ADANA SANAYİ ODASI

IRAK ÜLKE BİLGİ NOTU

2 OCAK 2020

Genel Ekonomik Durum

Irak, petrole dayalı bir ekonomik yapıya sahiptir. 140 milyar varillik ham petrol rezervleri ile dünyada 5. sırada yer alırken, günlük yaklaşık 4,4 milyon varilin üzerinde ham petrol üretimiyle OPEC üyeleri arasında Suudi Arabistan'dan sonra 2. sırada bulunmaktadır. Ancak, 1980'lerde Irak-İran savaşı, 1990'larda Kuveyt'in işgali üzerine başlayan uluslararası askeri harekât ve 2003 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri müdahalesinin dönüm noktalarını teşkil ettiği son 30 yılda, Irak ekonomisi oldukça istikrarsız bir yapı sergilemiştir. Çeşitli dönemlerde yürürlüğe konulan ekonomik ambargolar da Irak'ın küresel ekonomiyle bütünleşmesini güçleştirmiştir. Son olarak, 2014 yılında, DEAŞ terör örgütünün Irak topraklarının yaklaşık üçte birini işgal etmesinin ardından artan kamu harcamaları ve petrol fiyatlarındaki aşırı düşüş nedeniyle azalan kamu gelirleri Irak'ı büyük bir finansal krizin içerisine sokmuştur.

Bununla birlikte, güvenlik sorunlarındaki azalma, 2017'nin ortalarından itibaren yükselişe geçen petrol fiyatları ve terörden zarar gören bölgelerin yeniden imarı sürecinin getireceği ekonomik canlanma ile birlikte Irak'ın ekonomik görünümünün önümüzdeki dönemde 2014-2017 dönemine nazaran iyileşmesi beklenmektedir.

Irak'ta bulunan petrol arıtma istasyonları, petrol boru hatları, montaj fabrikaları, çimento ve demir-çelik fabrikaları, enerji santralleri devlete aittir. Irak'ta hemen her bakanlığa bağlı devlet (sanayi/ticaret/inşaat) şirketleri bulunmaktadır. Devlet, ülkenin ihtiyaçlarını bu şirketler kanalıyla temin etmektedir. Bir zamanlar 200 civarında bulunan bu şirketlerin sayısı 2017 itibarıyla az sayıdaki kamu-özel ortaklığındaki firmalar da dahil olmak üzere 80 civarında bulunmaktadır.

Irak özel sektör kuruluşları, finansman ve iş tecrübesi açısından yetersizdir. Özel sektörde marketler, dokuma tezgâhları, şehir içi nakliye, deri işleme atölyeleri, tamir-bakım-onarım atölyeleri, dikiş-nakış tezgâhları ve tarıma dayalı küçük ve orta ölçekli sanayi işletmeleri bulunmaktadır. Hizmet sektöründe ise özel sektörün ağırlığı hissedilmektedir. Bu itibarla, Irak tüketim, ara ve yatırım mallarını büyük oranda ithal etmektedir. Türkiye, Çin ve İran, Irak'ın en fazla ithalat yaptığı ülkeler olarak öne çıkmakta olup, Irak pazarında Türk malı imajının ihracatta rakibimiz olan ülke mallarına göre yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

Dış Ticaret

Irak petrol ihracatçısı bir ülkedir. Petrol, Irak'ın ihracatında %98 gibi çok büyük bir paya sahiptir. Petrol fiyatlarının 2011-2014 döneminde 100 doların üzerinde seyretmesi, Irak'ın bu dönemde yıllık ortalama 43 milyar dolar dış ticaret fazlası vermesini sağlamıştır. Ortalama petrol fiyatlarının 2014'ün ikinci yarısından itibaren kademeli olarak 50 dolar civarına inmesi Irak'ın ihracatının hızla azalarak 55 milyar doların altına gerilemesine yol açmıştır. Irak'ın verdiği dış ticaret fazlası da büyük ölçüde düşmüştür. Irak ihracattaki kaybını telafi etmek amacıyla günlük petrol üretimini yaklaşık 1 milyon varil artırarak 4,4 milyon tona çıkarmıştır.

Irak'ın ithalatı petrol fiyatları ile doğru orantılıdır. Petrol fiyatlarının arttığı dönemlerde Irak'ın hem ihracatı hem de ithalatı artış göstermektedir. Petrol fiyatlarının düştüğü dönemlerde ise bunun tam tersi olmaktadır. 100 doların üzerinde seyreden petrol fiyatlarının Eylül 2014'ten itibaren hızla düşmesi Irak'ın ihracatının 90 milyar dolardan 50 milyar doların altına, ithalatın ise 58 milyar dolardan 40 milyar dolara gerilemesine yol açmıştır.

Son yıllarda hem petrol fiyatlarının yükselmesi hem de Irak'ın üretim miktarını artırmasıyla Irak'ın ihracat gelirleri hızla artmış, bağlı olarak da ithalatı yükselmeye başlamıştır.

Irak siyasi istikrarsızlık, altyapı ve güvenlik sorunları nedeniyle sanayi alanında henüz önemli bir gelişme gösterememiştir. Bu nedenle her türlü ihtiyaç maddesinde ithalata bağımlı durumdadır.

Mücevherat, petrol yağları, otomobil, sigara, petrol gazları, ilaç, pirinç, otomatik bilgi işlem makineleri, izole edilmiş teller ve kablolar, bisküvi, mobilya, klima cihazları, tavuk eti, buğday unu, kamyon, buğday, inşaat demiri, oto yan sanayi ürünleri, yumurta, klima cihazları, otomobil, tavuk eti, ayçiçeği yağı, yeni dış lastikler, musluk ve vanalar, seramik karolar, kan ürünleri, peynir, plastik sofraya ve mutfak aletleri, şeker, telefon cihazları ve plastik ambalaj malzemeleri Irak'ın en çok ithal ettiği ürünlerdir.

Irak en çok Hindistan, Çin, ABD, Güney Kore, Yunanistan, İtalya, Singapur, Hollanda, İspanya ve Tayvan'a ihracat yapmaktadır.

BAE, İran, Türkiye, Çin, Güney Kore, Hindistan, ABD, Almanya, Rusya, Ürdün ve Hollanda Irak'ın en çok ithalat yaptığı ülkelerdir.

Yıllar	Toplam İhracat	Toplam İthalat	Hacim	Denge
2010	50.101.421	29.431.335	79.532.756	20.670.086
2011	77.281.275	34.221.196	111.502.471	43.060.079
2012	95.276.415	51.086.969	146.363.384	44.189.446
2013	90.243.719	56.367.457	146.611.176	33.876.262
2014	86.879.757	58.733.611	145.613.368	28.146.146
2015	54.602.268	46.191.234	100.793.502	8.411.034
2016	49.442.912	40.646.509	90.089.421	8.796.403
2017	69.018.064	50.414.921	119.432.985	18.603.143
2018	97.231.616	53.411.408	150.643.024	43.820.208

* Veriler ülkenin kendi verileri olmayıp ticaret ortaklarının verilerinden derlenmiştir.

Kaynak: TradeMap-ITC verileri

Irak'ın İthalatında Başlıca Ürünler

Birim: 1000 USD

GTİP	Ürün Adı	2016 İthalat Değeri	2017 İthalat Değeri	2018 İthalat Değeri	2018-Pay (%)	2017-18 Değişim (%)
Toplam	Tüm Ürünler	40.646.509	50.414.921	53.411.408	100,00%	5,94%
'8517	Telefon setleri, dahil hücresel şebekeler veya diğer kablosuz şebekeler için telefonlar; diğer ...	847.294	3.218.977	3.880.077	7,26%	20,54%
'7113	Mücevherat ve bunların parçaları, değerli metal veya değerli metallerle kaplı metal ürünler ...	3.175.167	3.450.355	2.278.053	4,27%	-33,98%
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar (ham hariç); içeren müstahzarlar ...	999.360	1.458.351	1.947.580	3,65%	33,55%
'8703	Motorlu taşıtlar ve esas olarak kişilerin taşınması için tasarlanmış diğer motorlu taşıtlar, ...	721.538	1.393.068	1.680.234	3,15%	20,61%
'2402	Purolar, cheroots, cigarillos ve tütün ya da tütün yerine sigaralar	617.138	1.725.358	1.659.107	3,11%	-3,84%
'2711	Petrol gazı ve diğer gaz halindeki hidrokarbonlar	18.319	306	1.045.811	1,96%	341668,30%
'3004	Terapötik veya profilaktik kullanımlar için karışık veya karıştırılmamış ürünlerden oluşan ilaçlar, ...	682.351	821.942	883.532	1,65%	7,49%
'1006	Pirinç	520.161	634.320	845.082	1,58%	33,23%
'9999	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	1.032.343	344.624	753.559	1,41%	118,66%
'8471	Otomatik veri işleme makineleri ve birimleri; manyetik veya optik okuyucular, makineler ...	103.432	409.171	682.352	1,28%	66,76%
'8544	İzoleli "emaye veya anotlanmış" tel, kablo "koaksiyel kablo dahil" ve diğer yalıtımlı ...	508.382	476.738	619.152	1,16%	29,87%
'1905	Kakao olsun ya da olmasın ekmek, hamur işleri, kekler, bisküviler ve diğer fırıncılık malları; cemaat ...	512.760	528.946	606.128	1,13%	14,59%
'9403	Mobilya ve bunların parçaları (koltuklar ve tıbbi, cerrahi, dişçilik veya veterinerlik hariç ...	489.958	538.829	600.881	1,13%	11,52%
'8415	Motorlu bir fan ve sıcaklığı değiştirmek için elemanlardan oluşan klima makineleri ...	433.983	525.510	598.670	1,12%	13,92%
'0207	Gallus domesticus türlerinin kümes hayvanlarının et ve yenilebilir sakatatları, ördekler, kazlar, hindiler ve ...	536.412	664.281	586.390	1,10%	-11,73%
'1101	Buğday veya meslin unu	501.267	663.643	578.871	1,08%	-12,77%
'8704	Malların taşınması için motorlu araçlar, dahil. motorlu ve kabinli şasi	206.034	524.069	493.001	0,92%	-5,93%
'1001	Buğday ve meslin	42.277	114.583	478.664	0,90%	317,74%
'7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuk ve çubuklar, dövme, sıcak haddelenmiş, sıcak çekilmiş ...	356.424	350.913	475.054	0,89%	35,38%
'8708	Traktörlerin parça ve aksesuarları, on veya daha fazla kişinin taşınması için motorlu taşıtlar, ...	281.346	392.065	433.619	0,81%	10,60%

Irak'ın İhracatında Başlıca Ürünler

Birim: 1000 USD

GTİP	Ürün Adı	2016 İhracat Değeri	2017 İhracat Değeri	2018 İhracat Değeri	2018-Pay (%)	2017-18 Değişim (%)
Toplam	Tüm Ürünler	49.442.912	69.018.064	97.231.616	100,00%	40,88%
'2709	Petrol yağları ve bitümlü minerallerden elde edilen yağlar, ham	46.314.271	65.027.735	91.783.845	94,40%	41,15%
'2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar (ham hariç); içeren müstahzarlar ...	353.870	1.537.416	3.512.834	3,61%	128,49%
'7108	Altın, dahil platin ile kaplanmış, işlenmemiş veya yarı mamulden daha fazla işlenmemiş altın ...	2.420.918	1.929.672	1.382.774	1,42%	-28,34%
'0804	Tarihler, incir, ananas, avokado, guava, mango ve mangosten (taze veya kurutulmuş)	116.544	146.609	107.882	0,11%	-26,42%
'2713	Petrol kola, petrol bitüm ve diğer petrol yağı veya diğerlerinden elde edilen yağ kalıntıları ...	17.785	54.216	70.430	0,07%	29,91%
'2711	Petrol gazı ve diğer gaz halindeki hidrokarbonlar	5.325	69.369	52.028	0,05%	-25,00%
'2517	Çakıl taşları, çakıl, kırık veya kırık taş, beton agregalar, yol metalizasyonu veya ...	15		46.736	0,05%	
'7601	İşlenmemiş alüminyum	41.561	54.812	44.377	0,05%	-19,04%
'2715	Doğal asfalt bazlı bitümlü mastikler, kesikler ve diğer bitümlü karışımlar, doğal ...	1.731	1.233	36.458	0,04%	2856,85%
'4707	Kurtarılan "atık ve hurda" kâğıt veya karton (kâğıt yünü hariç)	19.658	33.350	26.845	0,03%	-19,51%
'7408	Bakır tel (cerrahi dikişler, telli tel, kablolar, örgü bantlar ve benzeri hariç) ...	-	-	23.729	0,02%	-
'8439	Lifli selülozik malzemeden kâğıt hamuru yapmak veya kâğıt veya kâğıt bitirmek için ...	-	-	12.390	0,01%	-
'3915	Plastik atıklar, eşyalar ve hurdalar	15.537	11.650	11.266	0,01%	-3,30%
'4101	Siğir "buffalo dahil" veya at hayvanlarının ham derileri ve derileri, taze veya tuzlanmış, kurutulmuş, kireçlenmiş, ...	9.939	13.667	10.682	0,01%	-21,84%
'2901	Asiklik hidrokarbonlar	-	-	9.315	0,01%	-

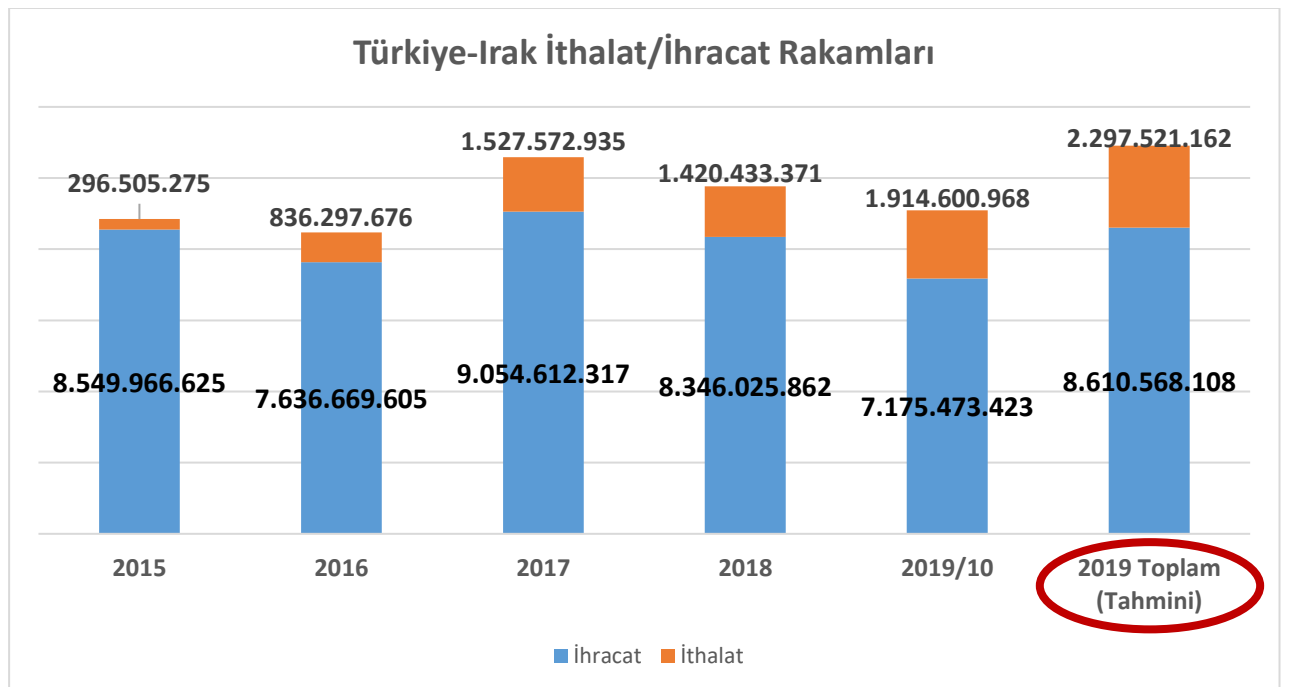
Türkiye-İrak İkili Ticaret

Türkiye ile Irak arasında derin ticari ve ekonomik ilişkiler mevcuttur. 2011 yılında ihracat pazarlarımız arasında Almanya'nın ardında ikinci sıraya yükselmiş ve 2011-2014 döneminde ikinci sıradaki yerini korumuştur. Irak'a gerçekleştirilen ihracat 2013 yılında yaklaşık 12 milyar dolarla en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

DEAŞ'ın Haziran 2014'te Musul'u ele geçirmesine kadar olan süreçte, Ocak-Mayıs döneminde, Irak'a olan ihracatımız %11,5 artmıştır. Bu dönemde ihracatımız tüm aylarda bir önceki yılın aynı ayına göre artış göstermiştir. Musul'un DEAŞ tarafından ele geçirilmesinden sonra, Irak'ta ortaya çıkan siyasi ve askeri kriz nedeniyle ihracatımız azalmaya başlamıştır. Olayların başladığı Haziran ayından Aralık ayına kadar olan dönemde tüm aylarda bir önceki yılın aynı ayına göre azalmalar gerçekleşmiş olup Haziran-Aralık dönemindeki toplam azalış %24,4 olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2014 yılında Türkiye'nin Irak'a ihracatı bir önceki yıla göre yaklaşık %8,9 oranında azalarak 10,9 milyar dolara gerilemiştir.

2016 yılında 7,6 milyar dolara kadar gerileyen Irak'a ihracatımız 2017'de 9 milyar dolar, 2018'de de 8,3 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Yıl	İhracat (USD)	İthalat (USD)	Hacim (USD)	Denge (USD)
2015	8.549.966.625	296.505.275	8.846.471.900	8.253.461.350
2016	7.636.669.605	836.297.676	8.472.967.281	6.800.371.929
2017	9.054.612.317	1.527.572.935	10.582.185.252	7.527.039.382
2018	8.346.025.862	1.420.433.371	9.766.459.233	6.925.592.491
2019/10	7.175.473.423	1.914.600.968	9.090.074.391	5.260.872.455

Birim: 1000 USD

GTİP	Ürün Adı	Türkiye'nin Irak'a İhracatı			2017-18 Değişim (%)	Irak'ın Dünya'dan İthalatı			Türkiye'nin Irak İthalatındaki Payı (%)	Irak'ın Türkiye İhracatındaki Payı (%)
		2016	2017	2018		2016	2017	2018		
Toplam	Tüm Ürünler	7.636.670	9.054.612	8.346.276	-7,82%	40.646.509	50.414.921	53.411.408	15,63%	4,97%
'71	Doğal veya kültür incileri, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, kaplamalı metaller ...	597.456	1.581.026	1.130.162	-28,52%	3.422.356	4.379.310	2.456.952	46,00%	15,76%
'11	Değirmencilik endüstrisi ürünleri; malt; nişastalar; inülin; buğday gluteni	547.857	651.001	600.399	-7,77%	561.541	741.632	663.546	90,48%	48,61%
'39	Plastikler ve bunlardan yapılmış ürünler	401.931	441.154	460.388	4,36%	1.984.736	2.522.820	2.526.716	18,22%	7,62%
'94	Mobilya; yatak takımı, şilteler, yatak destekleri, yastıklar ve benzeri doldurulmuş eşyalar; ...	451.040	438.031	458.578	4,69%	929.167	1.060.513	1.117.501	41,04%	14,65%
'61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	305.848	451.755	421.338	-6,73%	941.469	1.199.124	1.023.997	41,15%	4,66%
'19	Tahıl, un, nişasta veya süt müstahzarları; pastacılık ürünleri	366.421	370.870	384.343	3,63%	764.174	838.309	1.034.962	37,14%	22,09%
'04	Süt ürünleri; kuş yumurtaları; doğal bal; başka yerde değil, hayvansal kökenli yenilebilir ürünler ...	302.241	380.780	378.325	-0,64%	1.299.687	1.425.883	1.421.126	26,62%	50,63%
'85	Elektrikli makine ve ekipman ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcılar, televizyon ...	314.341	343.611	352.688	2,64%	3.561.539	6.352.227	6.944.712	5,08%	4,04%

Birim: 1000 USD

GTİP	Ürün Adı	Türkiye'nin Irak'a İhracatı				2017-18 Değişim (%)	Irak'ın Dünya'dan İthalatı			Türkiye'nin Irak İthalatındaki Payı (%)	Irak'ın Türkiye İhracatındaki Payı (%)
		2016	2017	2018	2016		2017	2018			
'02	Et ve yenilebilir et sakatları	230.373	323.299	324.207	0,28%	678.605	858.652	806.577	40,20%	55,46%	
'84	Makine, mekanik aletler, nükleer reaktörler, kazanlar; bunların parçaları	269.678	281.778	314.110	11,47%	4.202.378	4.635.095	4.947.861	6,35%	1,98%	
'73	Demir veya çelikten eşya	369.574	351.399	268.765	-23,52%	1.483.658	1.571.355	1.798.782	14,94%	4,11%	
'08	Yenilebilir meyve ve kuruyemiş; turunçgil meyveleri veya kavun kabuğu	299.005	255.829	226.771	-11,36%	806.297	965.801	1.030.448	22,01%	5,73%	
'72	Demir ve çelik	270.943	231.729	201.494	-13,05%	808.296	907.954	1.325.117	15,21%	1,75%	
'62	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	196.652	208.874	195.750	-6,28%	641.195	742.748	589.742	33,19%	3,13%	
'15	Hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik yağlar; hayvan ...	493.746	334.606	188.088	-43,79%	622.586	641.171	559.986	33,59%	18,93%	
'96	Çeşitli imalat eşyaları	198.218	199.626	175.651	-12,01%	413.477	401.558	391.003	44,92%	19,47%	
'20	Sebze, meyve, kuruyemiş veya bitkilerin diğer bölümlerinin hazırlıkları	154.273	149.737	172.945	15,50%	661.269	631.948	630.964	27,41%	9,06%	
'57	Halılar ve diğer tekstil zemin kaplamaları	113.902	181.484	169.508	-6,60%	243.425	335.791	372.631	45,49%	7,49%	
'76	Aluminyum ve alüminyumdan eşya	103.380	110.339	124.320	12,67%	343.480	365.000	395.646	31,42%	4,15%	

Adana-İrak İkili Ticaret

Adana'dan Irak'a Yapılan İhracat

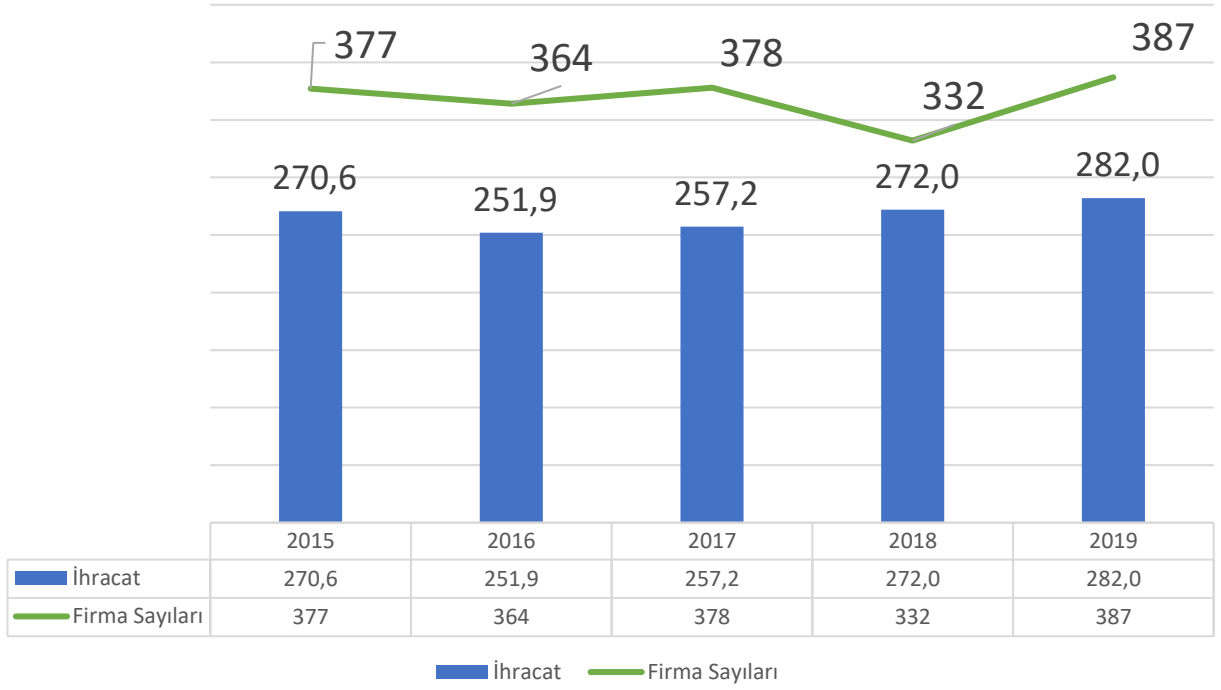
Yıllar	Toplam İhracat (USD)	İrak (USD)	Pay
2011	1.756.356.293	325.696.643	18,54%
2012	1.914.550.438	420.231.237	21,95%
2013	1.916.195.800	340.729.807	17,78%
2014	1.908.505.201	337.269.940	17,67%
2015	1.683.496.995	270.610.419	16,07%
2016	1.607.018.270	251.920.363	15,68%
2017	1.822.615.401	257.207.640	14,11%
2018	1.999.153.742	272.086.170	13,61%
2019/10	1.573.302.920	234.588.290	14,91%

Adana'dan Irak'a Yapılan İthalat

Yıllar	Toplam İthalat (USD)	İrak (USD)	Pay
2011	2.974.778.710	4.850.653	0,16%
2012	3.046.331.991	1.651.878	0,05%
2013	2.694.130.689	3.324.662	0,12%
2014	2.443.552.400	6.910.543	0,28%
2015	2.048.362.135	1.915.684	0,09%
2016	1.803.482.463	1.079.900	0,06%
2017	2.168.823.727	1.319.726	0,06%
2018	2.268.034.959	2.749.005	0,12%
2019/10	1.873.477.926	1.101.224	0,06%

Yıl	2015	2016	2017	2018	2017-18 Değişim (\$)	2017-18 Değişim (%)
İhracat (USD)	270.610.419	251.920.363	257.207.640	272.086.170	14.878.530	5,78%
İthalat (USD)	1.915.684	1.079.900	1.319.726	2.749.005	1.429.279	108,30%
			2019/10	2019 Toplam Tahmini	2018-19 Tahmini Değişim (\$)	2018-19 Tahmini Değişim Değişim (%)
İhracat(USD)			234.588.290	281.505.948	9.419.778	3,46%
İthalat (USD)			1.101.224	1.321.469	-1.427.536	-51,93%

ADANA'DAN IRAK'A YAPILAN İHRACAT VE İHRACATÇI FİRMA SAYILARI (TUIK/AKİB) *Milyon USD

Kaynaklar:

- Ticaret Bakanlığı
- ITC-TradeMap
- TÜİK